

ย้อนรอย ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย : การศึกษาเตรียมการจัดทำ  
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ....

สวีณา พลพีชน์

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 2  
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ฉบับยกร่างโดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ จำนวนทั้งหมด 36 คน ซึ่งมีศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธานคณะกรรมการ ได้มีการเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพิ่มเติม ครั้งที่ 67/2558 เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2558 ที่ผ่านมา เพื่อให้สภาปฏิรูปแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ซึ่งการลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับนั้น ตามมาตรา 5 วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558 ได้บัญญัติว่า เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ประเพณีการปกครองดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งตามธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่านมาการดำเนินการลงมติจะดำเนินการโดยไม่มีกรออภิปราย สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการลงมติร่างรัฐธรรมนูญนั้น ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ (ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์) ได้กำหนดให้ใช้วิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรและลงคะแนนโดยเปิดเผย ตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2558) ข้อ 120 วรรคสาม ผลปรากฏว่ามีสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ 105 เสียง ไม่เห็นชอบ 135 เสียง และงดการออกเสียง 7 เสียง ซึ่งมีคะแนนเสียงเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (ปัจจุบันมีสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติทั้งหมด 247 คน) จึงถือว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติลงมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ....

ร่างรัฐธรรมนูญที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ทั้งหมด 285 มาตรา มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้มีการบัญญัติ ภาค 4 การปฏิรูปและสร้างความปรองดอง โดยแบ่งเป็นหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมและความปรองดอง ซึ่งในหมวด 2 ได้แบ่งเป็น ส่วนที่ 1 คณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปและการปรองดองแห่งชาติ และส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านต่าง ๆ ซึ่งการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 264 ถึง มาตรา 267 โดยมาตรา 264 ได้กำหนดแนวทางให้มีการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารท้องถิ่น และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มาตรา 265 ได้กำหนดแนวทางให้มีการ

ปฏิรูปการศึกษา สาธารณสุข สังคม ศิลปวัฒนธรรม และการคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 266 ได้กำหนดแนวทางให้มีการปฏิรูปเศรษฐกิจ และมาตรา 267 กำหนดแนวทางให้มีการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง การปฏิรูปด้านพลังงาน และการปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งการกำหนดแนวทางการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของแต่ละด้านไว้ อย่างละเอียดและครอบคลุม เนื่องจากมาตราในหมวดปฏิรูปได้ถูกตัดทอนลงจากเนื้อหาสาระเดิมที่มีทั้งหมด 15 มาตรา เหลือเพียง 4 มาตราดังที่ปรากฏ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ....

และเนื่องจากในคราวประชุมคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 120 เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2558 ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้มีการตั้งคณะกรรมการการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ดังนั้น จึงอาศัยอำนาจตามข้อบังคับเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานยกร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2557 ข้อ 4 ประกอบข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ข้อ 87 วรรคห้า ตั้งคณะกรรมการฯ ดังกล่าว ตามประกาศคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2558 ประกอบด้วยที่ปรึกษาอนุกรรมการ จำนวนทั้งหมด 8 คน โดยมี ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธานที่ปรึกษาอนุกรรมการ และอนุกรรมการ จำนวนทั้งหมด 28 คน โดยมีนายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ เป็นประธานอนุกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ เสนอคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ความเห็นชอบ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย

การดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศนั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ เป็น 4 ประการ ประการแรก ได้จัดทำตัวอย่างเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... ประกอบด้วยสาระการปฏิรูป 17 ด้าน (เนื่องจากได้รวมด้านเศรษฐกิจทั้งมหภาคและรายภาคเป็นเรื่องของด้านเศรษฐกิจ) ซึ่งที่จริงแล้วน่าจะมีทั้งหมด 18 ด้าน โดยคณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ 18 คณะ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง 2) คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน 3) คณะกรรมการปฏิรูปการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 4) คณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น 5) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 6) คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง 7) คณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ 8) คณะกรรมการปฏิรูปพลังงาน 9) คณะกรรมการปฏิรูประบบสาธารณสุข 10) คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม 11) คณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ 12) คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส 13) คณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน 14) คณะกรรมการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ 15) คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา 16) คณะกรรมการปฏิรูปการกีฬา 17) คณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา และ 18) คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค และได้ใช้เวลาประมาณ 5-6 เดือนที่ผ่านมา ทำงานร่วมกันกับคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำมาพิจารณาทบทวนปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีเนื้อหาสาระเชื่อมโยงและสอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ที่ประชุมได้เพิ่มสาระการปฏิรูป โดยแยกออกมาให้ชัดเจนอีกสามด้านได้แก่ การปฏิรูปสื่อ การปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค และการปฏิรูปจัดคอร์ปชั่น ประการที่สอง มอบหมายให้คณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ทั้ง 18 คณะ พิจารณาเป้าหมายและสาระการปฏิรูปของแต่ละด้านที่จำเป็นต้องบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้สังคมมีความเชื่อมั่นว่าจะมีการปฏิรูปในอนาคต ประการที่สามที่ประชุมเห็นว่าให้นำแผนและขั้นตอนการปฏิรูป ที่ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาตินำไปบัญญัติไว้ในเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... เพื่อให้มีการนำแผนฯ ไปปฏิบัติให้เกิดผลต่อไป ประการสุดท้าย สภาปฏิรูปแห่งชาติจะมีเวลาในการพิจารณาเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... หลังจากทีคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้ส่งมอบร่างรัฐธรรมนูญพร้อมกับเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... ก่อนที่สภาปฏิรูปฯ จะพิจารณารับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

สำหรับกระบวนการพิจารณาในการดำเนินการศึกษาเตรียมการจัดทำเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... นั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ทั้ง 18 คณะ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นการเฉพาะทาง เพื่อให้การปฏิรูปประเทศชาติเป็นไปอย่างเรียบร้อย สมบูรณ์ครบถ้วน และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของประเทศชาติให้เกิดแนวทางอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากเอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... นั้น ได้นำบทบัญญัติ 4 มาตรา ของร่างรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านต่าง ๆ (มาตรา 264 ถึง มาตรา 267) มากำหนดรายละเอียดของการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด 4 หมวด ได้แก่ หมวด 1 การเมืองการปกครองและกระบวนการยุติธรรม หมวด 2 สังคมและวัฒนธรรม หมวด 3 เศรษฐกิจ และหมวด 4 ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้ง 29 มาตรา โดยมีโครงสร้างของเนื้อหา ดังนี้

ลักษณะ 1 ข้อความเบื้องต้น (มาตรา 5-มาตรา 8)

ลักษณะ 2 การปฏิรูปประเทศ

หมวด 1 การเมืองการปกครองและกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (มาตรา 9)

ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (มาตรา 10)

ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านการบริหารท้องถิ่น (มาตรา 11)

ส่วนที่ 4 การปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (มาตรา 12)

ส่วนที่ 5 การปฏิรูปด้านการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (มาตรา 13)

หมวด 2 สังคมและวัฒนธรรม

ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านการศึกษา (มาตรา 14)

ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านสาธารณสุข (มาตรา 15)

ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านสังคม (มาตรา 16)

ส่วนที่ 4 การปฏิรูปด้านศิลปวัฒนธรรมและศาสนา (มาตรา 17)

ส่วนที่ 5 การปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา 18)

ส่วนที่ 6 การปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ (มาตรา 19)

ส่วนที่ 7 การปฏิรูปด้านแรงงาน (มาตรา 20)

ส่วนที่ 8 การปฏิรูปด้านการกีฬา (มาตรา 21)

หมวด 3 เศรษฐกิจ

ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (มาตรา 22)

ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านการจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (มาตรา 23)

ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านวินัยและเสถียรภาพการเงินการคลังของประเทศ (มาตรา 24)

หมวด 4 ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง (มาตรา 25)

ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านพลังงาน (มาตรา 26)

ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (มาตรา 27)

ลักษณะ 3 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ปฏิรูปและการปรองดองแห่งชาติ (มาตรา 28)

บทเฉพาะกาล (มาตรา 29)

กล่าวคือ ในหมวด 1 การเมืองการปกครองและกระบวนการยุติธรรม ได้บัญญัติแนวทางการปฏิรูปไว้ทั้งหมด 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ (11 อนุมาตรา) ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งบูรณาการภารกิจและบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐให้มีธรรมาภิบาลและลดความซ้ำซ้อน (8 อนุมาตรา) ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านการบริหารท้องถิ่น เพื่อให้มีการกระจายอำนาจอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรบริหารท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง (9 อนุมาตรา) ส่วนที่ 4 การปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้กลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ (2 อนุมาตรา) ส่วนที่ 5 การปฏิรูปด้านการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3 อนุมาตรา)

หมวดที่ 2 สังคมและวัฒนธรรม ได้บัญญัติแนวทางการปฏิรูปไว้ทั้งหมด 8 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีความรู้ความสามารถ (14 อนุมาตรา) ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านสาธารณสุข เพื่อให้มีการจัดระบบการดูแลสุขภาพให้ทั่วถึง มีมาตรฐาน และเป็นธรรม (7 อนุมาตรา) ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านสังคม เพื่อให้ประชาชนได้รับสวัสดิการสังคมที่ทั่วถึงเพียงพอ และมีคุณภาพ (6 อนุมาตรา) ส่วนที่ 4 การปฏิรูปด้านศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผนแม่บทและบริหารจัดการของประชาชน และหลักการรักษาคุณภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน (7 อนุมาตรา) ส่วนที่ 5 การปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อปกป้องประโยชน์และความเป็นธรรมของผู้บริโภคและเป็นเครื่องมือกระตุ้นผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และบริการ นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตนเองและของประเทศโดยรวม (10 อนุมาตรา) ส่วนที่ 6 การปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ของประชาชน มีมาตรฐาน มีคุณภาพสูงสุด และเป็นที่ยึดถือทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ (3 อนุมาตรา) ส่วนที่ 7 การปฏิรูปด้านแรงงาน เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานระหว่างประเทศ และมีทักษะที่สามารถแข่งขันในระดับสากลได้ (8 อนุมาตรา) ส่วนที่ 8 การปฏิรูปด้านการกีฬา เพื่อให้ นักกีฬา บุคลากรทางการกีฬา และประชาชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการกีฬาและได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการทางการกีฬาอย่างทั่วถึง เพียงพอ และเป็นธรรม (7 อนุมาตรา)

หมวด 3 เศรษฐกิจ ได้บัญญัติแนวทางการปฏิรูปไว้ทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (11 อนุมาตรา) ส่วนที่ 2 การ

ปฏิรูปด้านการจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (8 อนุมาตรา) ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านวินัยและเสถียรภาพการเงินการคลังของประเทศ เพื่อเสริมสร้างวินัยและเสถียรภาพการเงินการคลังของประเทศในระยะยาว (8 อนุมาตรา)

หมวด 4 ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้บัญญัติแนวทางการปฏิรูปไว้ทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (4 อนุมาตรา) ส่วนที่ 2 การปฏิรูปด้านพลังงาน เพื่อให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรพลังงานอย่างมีธรรมาภิบาล ยั่งยืน และคำนึงถึงประโยชน์ของชาติและประชาชนเป็นหลัก (6 อนุมาตรา) ส่วนที่ 3 การปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาองค์ความรู้และระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้มีความเป็นเอกภาพ ยั่งยืน และทันต่อสถานการณ์ (8 อนุมาตรา)

นอกจากนี้ใน ลักษณะที่ 3 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ปฏิรูปและการปรองดองแห่งชาติ ได้มีการบัญญัติให้คณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติประเมินผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ทุกปี และแจ้งผลการประเมินให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ปฏิรูปและการปรองดองแห่งชาติทราบพร้อมกับประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

#### **บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา**

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศนั้น เป็นการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ทั้งหมด 17 ด้าน เพื่อให้เกิดการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย แต่น่าเสียดายที่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ไม่ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงส่งผลให้เอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ไม่สามารถส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาและดำเนินการต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติฉบับใหม่ โดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เอกสารประกอบการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ อาจจะได้รับการนำมาศึกษาและพิจารณาประกอบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปและขับเคลื่อนประเทศไทยต่อไป

## บรรณานุกรม

- คณะกรรมการ. (2557). **คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ**. สืบค้น 16 กันยายน 2558 จาก [http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution/committee\\_list.php](http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution/committee_list.php)
- บันทึกการประชุม. (2558). **บันทึกการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ 67/2558 วันอาทิตย์ที่ 6 กันยายน 2558**. สืบค้น 16 กันยายน 2558 จาก [http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_report/main\\_warehouse.php?m\\_id=3137##F](http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse.php?m_id=3137##F)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). **รายงานคณะอนุกรรมการศึกษาเตรียมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ**. สืบค้น 16 กันยายน 2558 จาก [http://library2.parliament.go.th/giventake/content\\_nrc2557/d081858-02.pdf](http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrc2557/d081858-02.pdf)